Václav Bárta
Ilustrace Zuzana Dreadka Krutá

KNÍŽKA O PTÁCÍCH

čtení pro prvňáčky

bambook

Další zábavná dobrodružství zvířecích hrdinů

Václav Bárta
Ilustrace Zuzana Dreadka Krutá

KNÍŽKA O PTÁCÍCH

čtení pro prvňáčky

bambook

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy
Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude ***trestně stíháno****. Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou* ***bez souhlasu nositele práv zakázány****.*

Václav Bárta

KNÍŽKA O PTÁCÍCH

Vydala Grada Publishing, a.s., pod značkou bambook
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
tel.: +420 234 264 401
www.grada.cz
jako svou 9950. publikaci

Ilustrace Zuzana Dreadka Krutá
Odpovědná redaktorka Veronika Hrabánková
Grafická úprava Antonín Plicka
Zpracování obálky Antonín Plicka
Počet stran 88
Vydání 1., 2025

Vytiskla tiskárna FINIDR, s.r.o., Český Těšín

© Grada Publishing, a.s., 2025
Cover Illustration © Zuzana Dreadka Krutá, 2025

ISBN 978-80-271-7838-4 (pdf)
ISBN 978-80-271-5542-2 (print)

Obsah

Předmluva 6
Labuť 11
Čáp 15
Poštolka 21
Sova 25
Kukačka 31
Vrána 35
Drozd 41
Vrabec 45
Havran 51
Vlha 55
Holub 61
Datel 65
Brkoslav 71
Skřivan 75
Špaček 81

Předmluva

Koncem léta se na palouku u lesa schází ptačí sněm. Sletí se sem ptactvo z celého okolí, aby domluvilo všechno, co je třeba si před zimou ujasnit. Třeba aby si čápi při cestě na jih nekřížili cestu s jinými tažnými ptáky. Nebo kolik malých ptáčat začne za rok chodit do ptačí školky. Taková ptačí domluva má ovšem jeden háček. Každý ptačí rod mluví jiným ptačím nářečím. A to takovým, kterému jiní ptáci nerozumějí.

Sněmu naštěstí vládne stará, moudrá sova. Rozumí nejen veškerému dění v ptačí říši, ale navíc i všem nářečím. A činí moudrá rozhodnutí. Třeba jestli už mají tažní ptáci odletět, nebo ještě pár dní počkat. Nebo který holub se usadí v kterém holubníku. Dokonce taky které ptačí budky obsadí sýkorky a které vrabci. Nebo v kterém vykotlaném stromu bude místo pro datly a strakapoudy.

A tak probíhaly každoroční sněmy k plné spokojenosti všech. Jeden by řekl, že v ptačí říši vládl pokoj a porozumění. Ale nebylo to tak. Bylo jaro, poté léto a mezi ptáky se něco dělo. První si začali vrabci. Čepýřili se po dvoře a čimčarali na střeše, jestli ta stará sova není na svou funkci už moc stará. Po nich povrkávali holubi, že jim ta sova nepřijde zas tak moc moudrá. Takové a podobné štěbetání se pomalu šířilo po loukách, po polích i po lese.

A zas přišel konec léta a začal podzim. A s ním ptačí sněm. Konal se na známém místě, na palouku u kraje lesa. Stará, moudrá sova se usadila na předsednické větvi starého dubu, nadechla se, aby všechny přivítala, ale už se ke slovu nedostala.

Někdo z ptačího davu vykřikl: „Konec sovy, je už moc stará!“

A po něm druhý. A třetí. Každý rod ve svém nářečí to opakoval jako kolovrátek.

Ptáte se, co na to řekla sova? Co by. Zvedla se, zamávala křídly a odletěla pryč.

Patrně zatím nevíte, kdo naše ptactvo přivedl k takové rebelii. Ten Někdo nebyl jen tak někdo. Měl nejvyšší ptačí doktorát, patřil do nejvyšší ptačí společnosti a byl vyslán do zdejší ptačí říše, aby tu zjednal pořádek. A jako nový, samozvaný vůdce se rozhodl, že začne hned na sněmu.

A už poroučel: „Čápi letos nikam nepoletí, do jižních krajů odletí stehlík, hýl a ťuhýk. Vrabčák, holub a sýkora se neschovají do svých loňských budek, místo nich je obsadí čápi, strakapoudi a krutihlavové. Ti, které jsem nejmenoval, rozpřáhnou křídla a odletí do teplých krajin. Vlastně ne. Rozhodl jsem se, že letos žádná zima nebude, tak není proč někam lítat.“

Ten samozvaný Někdo udělal pauzu a zadíval se na oslovený ptačí sněm. Všichni, jak tu byli, stáli s otevřenými zobáky a dívali se jeden po druhém.

Nikdo mu totiž nerozuměl ani slovo a nebyl tu nikdo, kdo by tu jeho řeč do různých ptačích nářečí přeložil. A to měl ten ptačí vůdce velké štěstí. Můžete si domyslet, jak by ho jinak ptáci hnali.

Do toho trapného ticha zavolal někdo: „Sova!“

A přidal se druhý. A třetí. A za malou chvíli volali všichni ptáci sborem: „Sova! Sova! Sova!“

Chcete vědět, jak to dopadlo? Ten vystudovaný doktor pták pochopil, že mu tady pšenka nepokvete, a pádil domů. Jeho táta, starý Straka, který celý život kradl jako straka, aby mohl dát kluka na studia, ho nepřivítal zrovna vlídně. Těch peněz, co ho ty školy stály, a přitom se ten ničema ani nenaučil ptačí nářečí.

A je konec úvodního povídání. Ptáte se, co na to sova? Sedí na své větvi a tváří se jakoby nic. No, neříkal jsem, že je to moudrá sova?

Labuť

Po Karlově mostě chodí spousta lidí. Hodně z nich se zastaví u zábradlí a kochá se výhledy na Prahu. A často někdo vytáhne svačinu a chce posvačit. Ale racek je rychlejší.

Labuť s rackem vycházela dobře. Byli to kamarádi. Ale ty každodenní dobroty mu přece jenom záviděla.

„A proč to neuděláš jako já?“ řekl jí jednou racek. „Lítat umíš, tak co ti brání?“

„Lítat umím, to máš pravdu,“ řekla labuť. „Ale podívej se na sebe a na mě. Copak já můžu s touhle velikostí nenápadně přiletět k turistovi a ukrást mu svačinu? Měj rozum!“

Racek nebyl ško-do-li-bý. Byl to opravdový kamarád. A chtěl labuti pomoct. Znal se s pekařem z Ma-lo-stran-ské-ho náměstí. „Upečeš velký koláč,“ řekl mu, „nejlépe velký jako kolo od vozu. A pěkně barevný. Tvaroh, mák, povidla, aby ho nemohl

nikdo přehlídnout. Postavíš se pak doprostřed Karlova mostu a koláč dáš vysoko nad hlavu. Jak to labuť uvidí, vystartuje z hladiny, ten koláč popadne do zobáku a bude s ním kroužit nad Vltavou. Víš ty, jakou ti tahle atrakce udělá reklamu? To se ti pak dveře v krámu netrhnou."

Pekaři se ten nápad líbil. V neděli odpoledne bylo na mostě lidí nepočítaně. Pekař zvedl rozměrný a krásně barevný koláč nad hlavu. A labuť vystartovala jako letadlo. Lidi se tlačili k zábradlí a někdo do pekaře strčil. A ten se poroučel i s koláčem k zemi. A labuť mířila ke Karlovu mostu. Chvíli pátrala. A konečně ten barevný koláč našla! Popadla ho a vznesla se s ním nad Vltavu. Dav zahučel údivem a nadšením.

Na labutích křídlech se třepotal věnec barevných balónků, který si předtím nesl malý klučina z pouti pod Petřínem. A dav jásal a provolával slávu. Sláva se provolává různě. Jeden pak neví, komu to patří. Tady to bylo jiné. Dav na mostě volal: „Sláva labuti!"

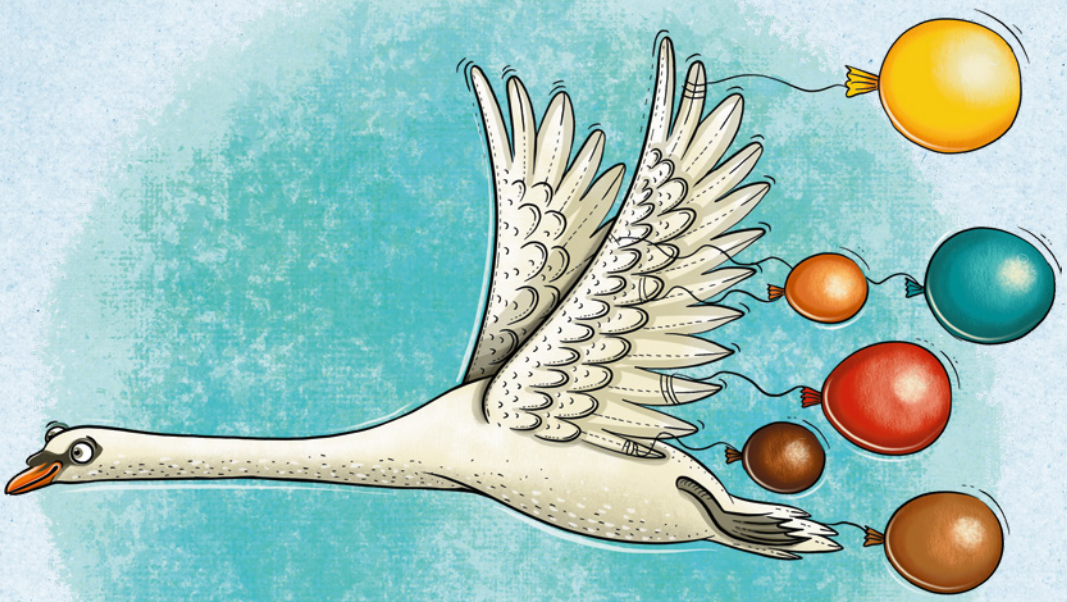

Co na to labuť a pekař, vám neřeknu. Ale vím, co to udělalo s rackem. Chechtal se jako blázen. Nevím, jak vy, ale já bych mu to nezazlíval. Je to přece racek chech-ta-vý.

A labuť? Ta si i přes tu ztře-ště-nou historku zaslouží náš obdiv.

Krátké nohy labutě
ani tělo naduté
nepřispěly k její slávě,
když však vkročí kolébavě
do vodního objetí,
divukrásně baletí!

Čáp

S Tondou jsme chodili do stejné třídy vesnické dvojtřídky. Ta ves měla své pravé jméno. Ale v širokém okolí se jí neřeklo jinak než Žabí Lhota. To kvůli dvěma rybníkům. Jeden byl hned za humny. A druhý, menší, přímo na návsi. A oba byly plné žab. Od jara do podzimu se neslo obcí žabí kuňkání a kvákání.

Mně a Tondovi žáby nevadily. Ale obyvatelé obce se jednoho dne rozhodli, že je toho žabího koncertování přes-pří-liš. A proto bude na trans-for-má-to-ru, který stojí na kopečku na kraji vsi, založeno čapí hnízdo. To se nám vůbec nelíbilo. Na transformátoru jsme totiž měli po-zo-ro-va-tel-nu. Mohli jsme třeba sledovat starší holky, kde si špitají se staršími kluky. Hnízdo bylo ale s podporou občanů opravdu vystavěno. A k velkému potěšení všech v něm zahnízdil čapí pár. A brzy tu byla celá čapí rodinka.

Ovšem my s Tondou jsme nechtěli o svoji pozorovatelnu přijít.

Jednou dostal Tonda nápad. „Co kdybysme ty čápy kapku vystrašili? Mohli by se pak přestěhovat třeba za komín na škole.“ Popadl prak, zamířil na hnízdo a vystřelil. Jako by Tonda tou zmínkou o škole přivolal další události. Kousek od nás stál pan učitel Pokorný…

Druhý den nás pan učitel odvedl před školu k návesnímu rybníku. Na mělčině stál čáp.

„Podívejte, co jste způsobili,“ řekl. „Připravili jste chudáka čápa o jednu nohu. Není vám to líto?“

Nevěděli jsme s Tondou, co na to říct. Nakonec jsme našli odvahu a podívali se na břeh, kde čápi loví žáby. A opravdu. Ten čáp stál na jedné noze a druhou neměl! Jak víte, byli jsme s Tondou rošťáci. Ale tohle jsme opravdu nechtěli. Bylo nám to tak mocně líto, až to pana učitele rozesmálo.

„Čápovi jste, zaplať pánbůh, neublížili. O tom, že čápi stávají často na jedné noze, si povíme zítra

v prvouce. Ale aby vám to neprošlo jenom tak, naučíte se do zítřka básničku, kterou před začátkem výuky o čápech přednesete před žáky.“

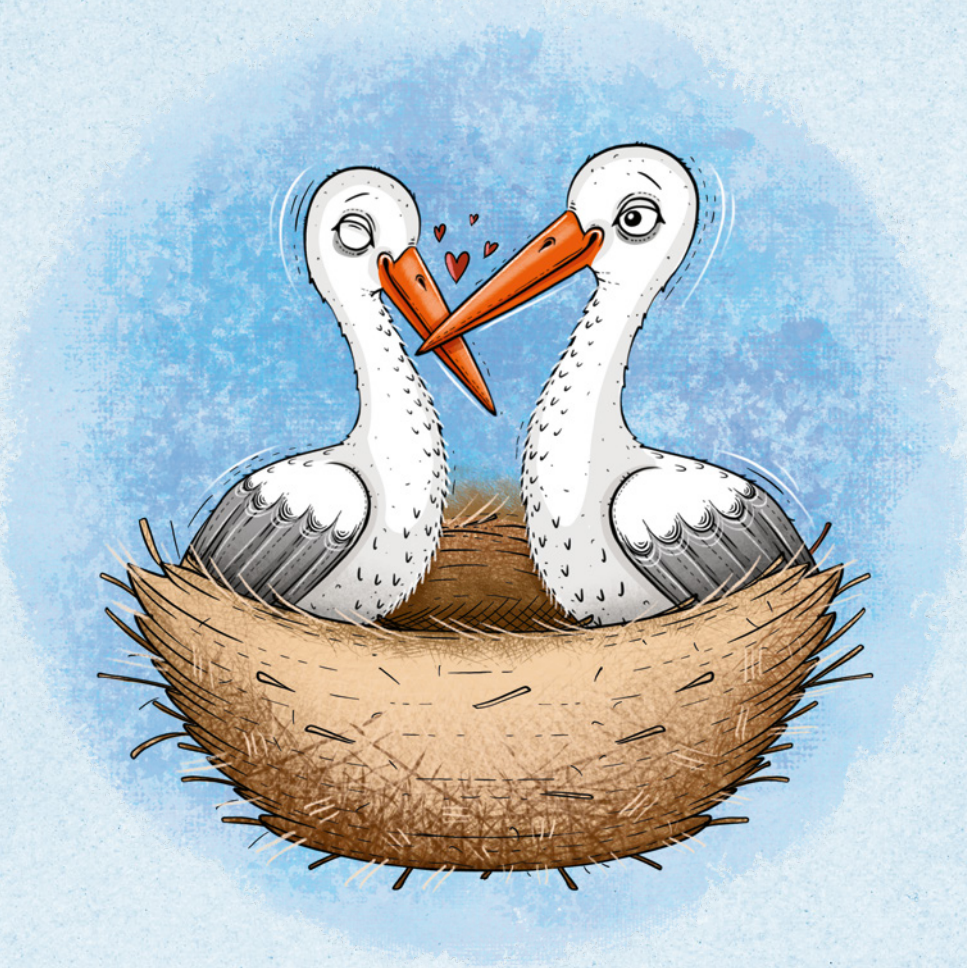

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázku z knihy Knížka o ptácích.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.